

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Beaty Miničovej a členiek JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Jany Hullovej, v právnej veci žalobcu: **Mgr. L. M., B.**, právne zastúpený advokátom JUDr. J. M., B., proti žalovanému: **Ing. Arch. L. S., L.**, právne zastúpenému advokátom JUDr. A. Š., T., **o zaplatenie 157 875,05 Eur (4 756 114,-- Sk) istiny s príslušenstvom**, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 2. septembra 2010, č. k. 54Cb/14/1998-793, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 2. septembra 2010, č. k. 54Cb/14/1998-793 **p o t v r d z u j e**.

Žalobca je povinný žalovanému zaplatiť 886,16 Eur náhrady trov odvolacieho konania na účet jeho právneho zástupcu.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 02. 09. 2010, č. k. 54Cb/14/1998-793 žalobu žalobcu zamietol a uložil žalobcovi zaplatiť žalovanému 18 538,51 Eur na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobou, podanou na súde dňa 06. 03. 1998, si uplatnil žalobca voči žalovanému, podnikajúcemu s dodatkom k obchodnému menu M. F., právo na zaplatenie 4 614 992,-- Sk spolu s príslušenstvom bližšie nešpecifikovaným, a to ako istinu z titulu zmluvnej pokuty, vyúčtovanej žalobcom vyúčtovaním z 27. 09. 1997 na sumu 4 759 092,-- Sk za oneskorené vykonanie diela podľa čl. IX zmluvy o dielo, uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným dňa 01. 10. 1996. Uplatnená suma predstavovala zmluvnú

pokutu vo výške 0,5% za každý deň omeškania, a to za dobu od 01. 04. 1997 do 03. 09. 1997 z ceny diela 6 101 428,90 Sk. Podaním zo dňa 03. 02. 1999 zobral žalobca žalobu čo do rozdielu medzi uplatnenou sumou a čiastkou 936 239,-- Sk späť a navrhol konanie zastaviť s tým, že sa ďalej domáhal len zaplatenia 936 239,-- Sk ako zmluvnej pokuty za 33 dní omeškania a dňa 18. 02. 1999 zaplatil súdny poplatok vo výške 39 050,-- Sk iba z uvedenej čiastky. Žalobca podaním zo dňa 18. 04. 2003 trval na zaplatení 976 239,-- Sk istiny a príslušenstva, pričom podaním zo dňa 16. 05. 2003 vykonal žalobca špecifikáciu tejto sumy ako zmluvnej pokuty vo výške 0,5% z istiny 6 101 428,90 Sk za 32 dní omeškania od 01. 04. 1997 do 02. 05. 1997.

Krajský súd v Bratislave vec rozhodol rozsudkom zo dňa 12. 06. 2003 č. k. 54Cb/14/98-167, ktorým konanie v časti 3 638 753,-- Sk zastavil a žalovaného zaviazal na zaplatenie 976 239,-- Sk z titulu zmluvnej pokuty a na náhradu trov konania vo výške 39 050,-- Sk ako zaplateného súdneho poplatku za žalobu a 95 584,40 Sk ako trov právneho zastúpenia. Výrok o čiastočnom zastavení konania nadobudol právoplatnosť dňa 25. 07. 2003. Rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 04. 05. 2004 č. k. 5Obo/206/03-194 zrušené s tým, že najskôr je potrebné vyriešiť otázku právneho nástupníctva na strane žalovaného a uzavretie zmluvy o predaji podniku, a až potom sa zaoberať nárokom na zmluvnú pokutu.

Krajský súd v Bratislave vec opätovne rozhodol rozsudkom zo dňa 21. 03. 2005 č. k. 54Cb/14/98-310 tak, že žalobu v plnom rozsahu zamietol a žalobcu zaviazal žalovanému na náhradu trov konania. Žalobu zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného, pretože žalovaný svoj záväzok previedol zmluvou o predaji podniku na spoločnosť P., a. s. Na základe odvolania žalobcu zo dňa 20. 05. 2005 Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím uznesením zo dňa 17. 10. 2006 č. k. 4Obo/249/2005-350 opätovne zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a dospel k záveru, že zmluva o predaji podniku uzatvorená medzi žalovaným a spoločnosťou P., a. s., je neplatná a žalovaný je v konaní pasívne legitímovaný. Odvolací súd prikázal prvostupňovému súdu preskúmať meritum veci.

Podaním zo dňa 05. 02. 2007 navrhol žalobca zmenu žaloby, rozšírenie návrhu o 3 782 853,-- Sk s príslušenstvom. Súd uznesením zo dňa 08. 02. 1997 č. k. 54Cb/14/98-367,

právoplatným dňa 19. 02. 2007, pripustil zmenu petitu žaloby. Uznesením zo dňa 01. 02. 2008 č. k. 54Cb/14/98-437 súd nepripustil vstup spoločnosti P., a. s. a C., s. r. o., ani zámenu žalovaného.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v merite veci a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Uviedol, že žalobca i žalovaný ako súkromní podnikatelia dňa 01. 10. 1996 podpísali zmluvu označenú ako zmluvu o dielo. Zmluvu o dielo z právnych vzťahov medzi podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti upravuje Obchodný zákonník v ustanoveniach § 536 a nasledujúce. Podľa súdu prvého stupňa v zmluve o dielo absentuje dostatočne presne určitý predmet zmluvy, kvantitatívne a kvalitatívne vymedzenie predmetu - diela, pričom nešlo len o vadné slovné vyjadrenie svojej vôle, ktoré by bolo možné odstrániť výkladom podľa ust. § 266 Obchodného zákonníka. V danom prípade ani výkladom nebolo možné dospieť k zisteniu predmetu diela po kvantitatívnej i kvalitatívnej stránke. Výkladom nebolo možné obsah predmetného právneho úkonu doplniť. Nebolo možné ani zmluvu vyložiť na ťarchu žalovaného podľa ust. § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, pretože požiadavka v zmluve na postup prác podľa pracovného postupu objednávateľa a časového harmonogramu žalobcu obsahovala jeho požiadavky, a nie žalovaného.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že v dôsledku neurčitosti podstatnej náležitosti zmluvy je zmluva neplatná. Ide o absolútnu neplatnosť pôsobiacu od začiatku, na ktorú je súd povinný prihliadať ex offo. Z tohto dôvodu nemohlo dôjsť ani k platnej zmene zmluvy v časti ceny diela podľa dodatku zo dňa 09. 06. 1997, ako ani k platnej dohode o zmluvnej pokute, uplatňovanej žalobcom v žalobe za obdobie od 01. 04. 1997 do 03. 09. 1997, sadzbou 0,5% za každý deň omeškania - t. j. 182,25% ročne. Takáto výška je podľa súdu v rozpore aj so zásadami poctivého obchodného styku podľa ust. § 265 Obchodného zákonníka. V časti uplatneného nároku 3 782 853,-- Sk žalobca (správne mal byť uvedený žalovaný) úspešne vzniesol námietku premlčania, preto v tejto časti (nad rámec 976 239,-- Sk) nemohol byť priznaný aj z dôvodu premlčania nároku. Návrh na rozšírenie žaloby na sumu 4 759 114,50 Sk bol podaný na súde dňa 05. 02. 2007 po uplynutí premlčacej lehoty podľa ust. § 397, podľa ktorého, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. Konanie v časti 3 638 753,-- Sk bolo zastavené s právoplatnosťou 25. 07. 2003. Na základe vyššie uvedeného súd žalobu žalobcu o zaplatenie zmluvnej pokuty ako bezdôvodnú zamietol. Súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí ďalej uviedol, že

žalovaný si ako pohľadávku na započítanie uplatnil nárok do výšky žalovanej sumy. Z tohto dôvodu podľa ust. § 98 O. s. p. nešlo o vzájomný návrh, ale len o obranu voči žalobe. Preto nebolo povinnosťou súdu rozhodovať o nároku žalovaného samostatným výrokom. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku podal odvolanie žalobca a žiadal, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. Uviedol, že súd bez ohľadu na petit rozsudku a argumentáciu žalovaného dospel k záveru, že zmluva o dielo je absolútne neplatná. Podľa žalobcu je to procesné riešenie sporu, nakoľko súd odo dňa podania žalobného návrhu nedokázal rozhodnúť o zmluvnej pokute z titulu nedodržania termínu odovzdania diela. Odvolateľ sa nestotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že zmluva o dielo je absolútne neplatná a v tejto súvislosti poukazuje na všetky svoje vyjadrenia a podania. Odvolateľ má za to, že z predložených dôkazov jednoznačne vyplýva, že žalovaný (zhotoviteľ) si nesplnil riadne a včas svoje povinnosti. Predmet súdneho konania je jednoznačný, ktorý predmet podľa žalobcu žalovaný ani neodporuje. Žalobca zdôraznil, že v súdnom konaní sa neriešia otázky súvisiace s uplatneným nárokom, čím dochádza na strane žalovaného k rôznym obštrukciám. Odvolateľ v prílohe k odvolaniu ďalej opakovane poukazuje na nesprávny postup žalovaného pri vystavovaní jednotlivých faktúr, ako aj nevytvorenie stavebného denníka.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhol napadnuté rozhodnutie potvrdiť z dôvodu jeho vecnej správnosti a priznať mu trovy odvolacieho konania. Uviedol, že súd akceptoval jeho námietku o neplatnosti zmluvy o dielo pre jej neurčitosť, nejasnosť a nezrozumiteľnosť. Zásadný rozpor o obsahu zmluvy vyplýva z toho, že podľa žalovaného bola predmetom rekonštrukcie interiérová konštrukcia ubytovne K. K. na P. a podľa tvrdenia žalobcu malo byť predmetom zmluvy aj vyhotovenie spojovacieho krčku podľa štúdie. Okrem toho bola nejasnosť v predmete zmluvy a jej plnenia aj v tom, niektoré dodávky určené na rekonštrukciu boli zabezpečované aj žalobcom mimo predmetu zmluvy, avšak s nejasným určením, či išlo na plnenie zmluvy alebo nie. Všetky tieto skutočnosti konajúci súd posúdil vo vzájomných súvislostiach a dospel k rozhodnutiu o vyslovení neplatnosti uzavretej zmluvy pre nejasnosť a neurčitosť predmetu plnenia, ktorý podľa názoru žalovaného zodpovedá záverom z vykonaného dokazovania a najmä prejavov samotného žalobcu.

Z vykonaného dokazovania je podľa žalovaného zrejme, že žalobca zabezpečoval ohlásenie stavebných úprav u Starostu mestskej časti Bratislava - Ružinov, ktorý oznámil k ohláseniu pod č. k. ÚPaV 2822/96/Ku z 20. 11. 1996, že k realizácii stavebných úprav, ohlásených stavebníkom Mgr. L. M., nemá námietky. Žalovaný preto do oznámenia starostu mestskej časti nemohol vykonávať stavebné práce. Žalobca bol preto v omeškaní so spolupôsobením pri vybavovaní náležitosti s ohlásením stavby minimálne 50 dní a žalovaný preto nemohol začať s prácami do doručenia oznámenia súhlasu starostu mestskej časti Bratislava - Ružinov. V tejto súvislosti poukázal žalovaný na ust. § 365 Obchodného zákonníka, podľa ktorého ustanovenia dlžník nie je v omeškaní, pokiaľ nemôže plniť svoj záväzok v dôsledku omeškania veriteľa, ku ktorému nesporne došlo.

V súvislosti s premlčaním nároku žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 9/99, R 3/2001, z ktorého vyplýva, že ak bolo občianske súdne konanie o uplatnenom práve v dôsledku späťvzatia návrhu zastavené, nastáva stav, ako keby ku konaniu vôbec nedošlo. Účastník konania môže uplatniť to isté právo na súde znova, premlčacia doba však plynie od jej začiatku, teda aj so započítaním doby, počas ktorej prebiehalo skoršie zastavené súdne konanie. Žalovaný má preto za to, že vznesená námietka premlčania bola uplatnená oprávnené a súd ju v tomto smere aj akceptoval v súlade s platným právnym stavom a ustálenou judikatúrou.

Na základe uvedeného žalovaný navrhuje napadnutý rozsudok v plnom rozsahu potvrdiť pre jeho správnosť. Zároveň si uplatňuje náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p., bez nariadenia pojednávania v medziach dôvodov odvolania a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Predmetom sporu je žalobcom uplatnený nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty za 156 dní omeškania od 30. 03. 1997 do 03. 09. 1997, vyúčtovanej žalobcom podaním zo dňa 05. 02. 2007 na sumu 4 759 092,-- Sk za oneskorené vykonanie diela podľa čl. IX zmluvy o dielo, uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným dňa 01. 10. 1996. Predmetom uvedenej zmluvy bola interiérová rekonštrukcia ubytovne nachádzajúcej sa na P., podľa projektu zhotoviteľa. Zmluva o dielo sa spravuje ust. § 536 a nasl. Obchodného zákonníka.

Podľa ust. § 536 ods. 1 Obchodného zákonníka, zmluvou o dielo sa zaväzuje zhotoviteľ vykonať určité dielo a objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť cenu za jeho vykonanie. Pojmovým znakom zmluvy o dielo je odplatné zhotovenie diela. Medzi podstatné časti zmluvy patrí určenie zmluvných strán (objednávateľ a zhotoviteľ), určenie diela a záväzok objednávateľa zaplatiť cenu.

Súd prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí dospel k záveru, že v dôsledku neurčitosti podstatnej náležitosti zmluvy je zmluva neplatná. Podľa súdu z obsahu zmluvy o dielo vyplýva, že predmet zmluvy bol špecifikovaný neurčito, iba so všeobecným odkazom na bližšie nekonkretizovanú projektovú dokumentáciu.

Podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Vo všetkých prípadoch neplatnosti právnych úkonov, ktoré nie sú uvedené v ust. § 40a Občianskeho zákonníka, ide o absolútnu neplatnosť. Absolútna neplatnosť právnych úkonov vyjadruje verejný záujem, pričom za rozlišovacie kritérium absolútnej a relatívnej neplatnosti možno označiť charakter chránených záujmov a ich intenzitu spojenú s primeranosťou aplikácie právnych noriem, ktoré tieto záujmy vyjadrujú. Pre absolútnu neplatnosť právnych úkonov podľa platnej právnej úpravy je pritom charakteristické, že nastáva priamo zo zákona (*ex lege*), pôsobí od počiatku (*ex tunc*) a súd na ňu prihliada z úradnej povinnosti (*ex officio*). Absolútna neplatnosť zároveň vylučuje možnosť ratifikácie či konvalidácie vadného právneho úkonu, nepremlčuje sa a bez akéhokoľvek časového obmedzenia sa jej môže dovolať každý, pretože táto neplatnosť pôsobí voči všetkým (*erga omnes*). Absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže dovolávať dokonca aj ten, kto ju sám spôsobil. Takto koncipovaná absolútna neplatnosť právnych úkonov je mimoriadne závažným zásahom do právnych vzťahov jednotlivcov realizovaných na základe ich zmluvnej slobody a z viacerých hľadísk odporuje zásadám právnej istoty, ochrany dobrej viery, nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní.

Odvolačný súd preskúmaním zmluvy o dielo uzavretej dňa 01. 10. 1996 medzi žalobcom a žalovaným, dospel k záveru, že predmet zmluvy nebol dostatočne konkretizovaný, ktorý nedostatok spôsobuje absolútnu neplatnosť tejto zmluvy. Odvolačný súd

v súvislosti s posudzovaním otázky platnosti zmluvy prihliadol na priebeh konania odo dňa podania žaloby, ako aj na vyjadrenia účastníkov konania, z ktorých vyplýva, že predmetom zmluvy bola iba bližšie neurčená základná rekonštrukcia. Účastníci sa zhodli, že predmet zmluvy bol určený relatívne, pričom rozsah prác sa konkretizoval vo faktúrach vystavených žalovaným. Zo samotného obsahu zmluvy o dielo však nie je možné určiť žiadne kvalitatívne ani kvantitatívne vymedzenie predmetu diela, k zmluve nebola priložená žiadna príloha, resp. projektová dokumentácia, ako je uvedené v bode II. „Predmet zmluvy“ v zmluve o dielo. Obsah zmluvy nie je možné vyložiť ani v neprospech žalovaného s prihliadnutím na ust. § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, keďže predmet zmluvy je uvedený všeobecne a neurčito. Odvolací súd k určitosti predmetu zmluvy o dielo dodáva, že skice pôdorysu suterénu, prízemí a poschodia, ktoré skice tvorili podklad na vykonanie interiérovej rekonštrukcie, nie je možné považovať za dostatočnú náhradu projektovej dokumentácie. Táto skutočnosť vyplýva aj z odborného stanoviska č. 36/2009 zo dňa 01. 12. 2009, ktoré vypracoval Ing. R. H., znalec z odboru stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby a oceňovanie nehnuteľností.

Keďže zmluva o dielo uzavretá medzi žalobcom a žalovaným dňa 01. 10. 1996 je absolútne neplatná, žalobca si nemôže úspešne uplatniť nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty podľa bodu IX. zmluvy o dielo, ktorý nárok tvorí predmet súdneho konania.

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovým stavom, zisteným súdom prvého stupňa, ako aj jeho právnym záverom, ktorý bol riadne odôvodnený v zmysle § 157 ods. 2 O. s. p. Odvolací súd sa z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy o dielo nezaoberal ostatnými skutkovými a právnymi skutočnosťami, vzťahujúcimi sa na predmet konania.

V odvolacom konaní nebol žalobca úspešný a právo na náhradu trov odvolacieho konania vzniklo žalovanému (§ 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.). Trovy odvolacieho konania predstavujú 1x úkon právnej služby (vyjadrenie) po 738,61 Eur + 19% DPH a 1x režijný paušál po 7,21 Eur podľa ust. § 10 ods. 1, § 14 ods. 1 písm. c/ a § 16 ods. 3 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. celkom trovy dovolacieho konania v sume 886,16 Eur. Odvolací súd žalovanému ich náhradu žalobcom priznal.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 21. apríla 2011

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová